

Allereerst natuurlijk een fantastisch 2024!

Deze eerste Nieuwsbrief van 2024 staat in het teken van inclusiever onderwijs. Zo is op Openbare Basisschool Weidevogels in samenwerking met Heliomare hybride onderwijs vormgegeven voor een leerling die ontzettend graag op de school van zijn zusje en broertje wilde zitten. In het artikel 'De inspirerende reis van Devon' zie je dat het is gelukt!

Daarnaast vind je in deze Nieuwsbrief een korte weergave van de themamiddag Inclusief Onderwijs, die wij op 14 november hebben georganiseerd. En tot slot hebben we een portret van Adviseur Passend Onderwijs (APO) Jaap Schilder.

Maar we beginnen deze Nieuwsbrief met belangrijke mededelingen over Impuls Inclusie (de impuls die het SWV Waterland wil geven aan inclusiever onderwijs) en de Conferentie Inclusiever Onderwijs op 8 oktober 2024. Ook berichten we kort over de bijeenkomsten over het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) van landelijke expert Noëlle Pameijer. Dus save the dates!

En tot slot: Nogmaals de oproep om de nieuwsbrief ook te verspreiden onder de leerkrachten!
Voor eerder uitgebrachte nieuwsbrieven klikt u op [deze link](#).

**Samen zorgen voor
een dekkend
onderwijsaanbod!**

Impuls Inclusie

In 2024 geeft het SWV Waterland een flinke impuls aan inclusiever onderwijs. Met deze impuls willen wij scholen beter uitrusten voor groepen leerlingen met eenzelfde ondersteuningsbehoefte.

Te denken valt aan extra ondersteuning voor jonge kinderen en leerlingen met gedragsproblemen of hoogbegaafdheid. Scholen krijgen hiervoor extra ondersteuningsmiddelen. Daarnaast maken we een begin met wijkgericht werken en ontwikkelen we aanvullend aanbod voor reguliere scholen op hun weg naar inclusiever onderwijs. Zo breiden de speciaal basisonderwijs (sbo)- en speciaal onderwijs (so)-scholen hun ondersteuning aan reguliere scholen uit met bijvoorbeeld co-teaching. Een en ander staat beschreven in het [Activiteitenplan 2024](#) dat te vinden is op onze website.

SAVE THE DATE

Conferentie Inclusiever Onderwijs 8 oktober 2024, ook voor leerkrachten

Op **8 oktober 2024** van **16.00** uur tot **20.00** uur organiseren de Samenwerkingsverbanden Waterland primair onderwijs (po) en voortgezet onderwijs (vo) een conferentie over inclusiever onderwijs voor directeuren, intern begeleiders (IB'ers) en leerkrachten. Al het personeel van de po en vo scholen wordt die dag vanaf **15.00** uur vrijgesteld om aan de conferentie te kunnen deelnemen. Er wordt nog volop aan het programma gewerkt maar de eerste namen van sprekers zijn bekend: Bert Wienen en Sophie Sergeant.

Meer informatie over het programma, de locatie en inschrijving krijgen jullie op korte termijn via een aparte mail.

Bijeenkomsten over OPP met Noëlle Pameijer

Scholen voor po en vo moeten voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opstellen. Het SWV Waterland heeft veel vragen gekregen over het werken met een OPP. Het Steunpunt Passend Onderwijs heeft begin dit jaar een nieuwe handreiking gepubliceerd, die is opgesteld door Noëlle Pameijer en Willeke Doornbos.

De nieuwe handreiking biedt houvast bij het maken van een OPP volgens de nieuwe wettelijke vereisten. Ook helpt de handleiding overbodige administratie te voorkomen en is deze bruikbaar voor een aanpak op school.

Om iedereen op weg te helpen, hebben we besloten een tweetal bijeenkomsten te organiseren met Noëlle Pameijer, een van de schrijvers van de handreiking.

Tijdens de bijeenkomsten staan de volgende vragen centraal:

- Wat is de bedoeling van een OPP?
- Hoe kunnen we het OPP benutten om doelgericht en constructief samen te werken?
- Hoe maken we het OPP makkelijker in het gebruik?
- Hoe kan het scholen helpen om het OPP juist en efficiënt in te zetten?

We hebben twee data gepland voor IB'ers. Het zijn twee identieke bijeenkomsten, zodat je je voor één van de twee bijeenkomsten kunt inschrijven. De bijeenkomsten zijn gratis voor deelnemers uit het SWV Waterland.

- **24 april 2024** van **13.00** tot **16.00** uur
- **15 mei 2024** van **13.00** tot **16.00** uur

Zet de data alvast in je agenda! Inschrijven voor een van de bijeenkomsten kan op een later tijdstip. We laten zo snel mogelijk weten wanneer.

Per bijeenkomst hebben we een maximum aantal deelnemers.

De inspirerende reis van Devon

De inspirerende reis van Devon naar Weidevogels

De 10-jarige Devon maakte een bijzondere overstap van het speciaal naar het regulier onderwijs op de Openbare Basisschool Weidevogels in Purmerend. Met enthousiasme en de nodige aanpassingen ervaren Devon, zijn klasgenootjes én school de (meer)waarde van inclusief onderwijs.

'Mijn broertje en zusje zitten al op Weidevogels, dus ik was weleens mee geweest om ze op te halen na school. Ik wilde heel graag ook naar deze school! Ik zit op het speciaal onderwijs bij Heliomare en elke dag ben ik pas om 17 uur thuis met de bus. Ik wilde ook met vriendjes uit de buurt kunnen spelen. Ik zit nu drie dagen per week op Weidevogels en vind het hier veel leuker dan mijn school bij Heliomare,' vertelt de 10-jarige Devon glunderend.

Vrolijke energie

Sinds de zomervakantie zit Devon in de klas bij meester Mark Sprenger, combinatiegroep 5 en 6. 'Ik wist vooraf alleen dat het om een jongen in een rolstoel ging,' vertelt Mark. 'Vanaf het moment dat Devon hier de school binnenkwam en we kennismaakten, zag ik mogelijkheden om hem te helpen. Devon is een sociale jongen met een vrolijke energie. Ik merk dat hij het hier ontzettend naar zijn zin heeft.'

De schooldirecteuren Geoffrey Nijenhuis en Margriet Reynders werden vorig schooljaar op het schoolplein benaderd door de ouders van Devon. 'Zijn vader vertelde dat Devon graag naar het reguliere onderwijs wilde,' legt Geoffrey uit. 'Of er niet een plekje op onze school was? Parallel hieraan werden we met dezelfde vraag benaderd door de Adviseurs Passend Onderwijs (APO) van het Samenwerkingsverband: Joke Idema en Femmy Sandtke.'

'We hebben intern eerst gesproken met onze IB'er. Willen we dit? Zo ja, kunnen we dit als school aan? Wij dachten van wel. Maar we zijn wel eerlijk naar de ouders geweest: Laten we rond elke vakantie evalueren en kijken hoe het gaat. Als het niet meer werkt om wat voor reden dan ook, bespreken we dat open en eerlijk.'

De inspirerende reis van Devon

Brandalarm

Voor de komst van Devon als nieuwe leerling moesten wel een aantal praktische zaken worden opgelost. 'Er moest een apart bureau komen voor de rolstoel en we hebben een speciale steunbeugel in het toilet opgehangen', vertelt de directeur. Ook heeft Devon zijn eigen tablet gekregen: 'Ik kan niet lang een pen vasthouden. Dan krijg ik pijn in mijn duim.'

Geoffrey vervolgt: 'Een lift in het gebouw was er al. Devon beschikt inmiddels over een eigen sleutel om zelfstandig gebruik te maken van de lift.' Meester Mark vult aan: 'Het enige praktische nadeel is namelijk dat mijn klas op de eerste verdieping zit. Het brandalarm is dit schooljaar twee keer onbedoeld afgegaan, maar toen heb ik Devon op mijn schouder genomen en naar beneden getild.' Het zijn zaken waar de school naar moet blijven kijken: niet iedere leraar tilt zomaar een steeds groter wordende jongen op de schouder de trap af als er een brandalarm afgaat. Geoffrey: 'Gelukkig hebben we klassen op de begane grond. Daar zou Devon in de toekomst gebruik van kunnen maken.'

Leermoment

Devon zit in een klas met 27 leerlingen. Mark: 'Zijn klasgenootjes zijn superlief en behulpzaam. Als Devon wat laat vallen, is er altijd wel een leerling die het oppakt zonder dat ik dat hoeft te vragen. Het gaat vanzelf. Verder is het de bedoeling dat we hem zo normaal mogelijk laten meedoen. We hebben er klassengesprekken over. Laatst na gym. Een deel van de kinderen moest turnen en Devon ging met een ander groepje kruipend voetballen. Sommige kinderen vinden het oneerlijk dat hij niet hoeft te turnen, wat met name bij de jongens minder populair is. We hebben er toen over gesproken dat het ook oneerlijk is dat Devon niet altijd kan meedoen in de voetbalkooi tijdens het speelkwartier, een ijzeren kooi die is gebouwd bovenop de fiets- en autogarage van school en alleen bereikbaar is met een steile trap. Het was een mooi leermoment.'

De inspirerende reis van Devon

Didactische afstemming

Voor de kerstvakantie ging Devon drie dagen per week naar Heliomare, inmiddels is dat teruggebracht naar twee. Bij Heliomare in Heemskerk krijgt hij naast les ook therapie. Geoffrey: 'Doordat hij nu het grootste deel van de tijd hier zit, zijn wij leidend geworden in het onderwijs en de leermethoden die wij hanteren. Voor de kerstvakantie was dat andersom en dat vraagt natuurlijk wel de nodige didactische afstemming.' Mark: 'Het is soms een beetje zoeken tussen de verschillende onderwijsmethoden. Wij waren klassikaal begonnen met breuken op de dag dat Devon er niet was, maar op school bij Heliomare heeft hij nog geen breuken gehad.'

In de 16 jaar dat de Openbare Basisschool Weidevogels Purmerend bestaat, is het vaker voorgekomen dat een leerling van het speciaal (basis)onderwijs is teruggestroomd naar het regulier onderwijs, maar een leerling in een rolstoel heeft de school nog niet eerder in de klassen gehad. De directeur besluit: 'Niet ieder kind met een beperking is in alle omstandigheden geschikt om langer in het regulier onderwijs te blijven of zelfs terug te keren uit het speciaal (basis)onderwijs. Het hangt van heel veel zaken af: Wat is de aard van de beperking? Heeft een kind ook gedragsproblemen? Ga in ieder geval het gesprek met ouders aan. Mijn boodschap is dat je als school altijd voor inclusief onderwijs moet openstaan en moet onderzoeken of het mogelijk is. Het geeft veel voldoening dat wij het als school kunnen faciliteren.'

Devon hoopt dat hij in de toekomst vijf dagen naar Weidevogels kan gaan. 'Ik heb hier mijn vrienden en kan lekker na schooltijd met hen spelen.' Dan lachend: 'Het zou mooi zijn als de school nog even een liftje voor de voetbalkooi regelt.'

vlnr: Schooldirecteur Geoffrey Nijenhuis, Devon en Meester Mark Sprenger

Bruggen bouwen voor inclusiever onderwijs Themamiddag vol vernieuwende inzichten

Tijdens de inspirerende themamiddag over inclusief onderwijs afgelopen november gingen IB'ers en directeuren van het Samenwerkingsverband de uitdagingen aan: hoe houden we kinderen in het regulier onderwijs? Het streven naar inclusiever onderwijs stond daarbij centraal.

'Wat belemmert ons om een kind met heftig gedrag binnen het regulier onderwijs te houden?' Het was een van de vragen die tijdens workshops op de themamiddag 'Inclusief onderwijs' aan bod kwam. De ongeveer zeventig deelnemers, bestaande uit IB'ers en directeuren van scholen en besturen, bespraken in groepjes mogelijke antwoorden.

'We moeten het allemaal willen' en 'Een kind is het waard om te onderzoeken of het geplaatst kan worden' kwamen bijvoorbeeld voorbij. Een andere vraag die werd besproken: 'Wat maakt het dat een school voor een kind geen toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aanvraagt?' 'Kan bewuste keuze zijn', was een antwoord. Net als: 'Doen we er goed aan?' Of: 'Hebben we bij dit kind onvoldoende ondersteuning gevraagd?'

Hamvraag

'We hebben door deelnemers zelf aangebrachte casussen besproken (veel ging over gedrag). Casussen waarbij leerkrachten soms met de handen in het haar zitten. Door mensen in groepjes met elkaar in gesprek te laten gaan, kwamen er verrassende nieuwe perspectieven en inzichten,' legt Jin Raghoobar uit, directeur van sbo Het Tangram, die samen met sbo-directeuren Linda Tol (De Aventurijn) en Marleen Schepens (Het Plankier) de casussen workshop begeleidde.

Inclusief onderwijs

Naast deze workshop was er ook een workshop van Jolanda Duineveld over de Kanzklas in Oudkarspel. De Kanzklas is een Samen naar school klas waar ernstig meervoudig gehandicapte kinderen op een reguliere basisschool onderwijs krijgen. Vanuit het Samenwerkingsverband zit er een leerling bij de Kanzklas en verschillende scholen binnen het SWV hebben interesse om een Kanzklas op te starten. Ook was er een praktische presentatie van Truuske Budding, coördinator bij de Onderwijsspecialisten (begeleiders in speciaal (basis)onderwijs). Want hoe kunnen we inclusief onderwijs regelen? Dat was de hamvraag tijdens de themamiddag op 14 november. De uitdaging is om te onderzoeken wat wel mogelijk is, zoals ondersteuning voor kinderen om in hun eigen wijk op een buurtschool onderwijs te kunnen volgen. Dat kan bijvoorbeeld door de ondersteuning van de expertise van het sbo anders in te zetten.

Eerste stappen

Jin Raghoobar: 'De sbo- en so-scholen gaan steeds meer co-teachers inzetten. Dat zijn leerkrachten met kennis en kunde die zijn vrijgeroosterd om op reguliere scholen de leerkracht te ondersteunen. Bijvoorbeeld omdat die tegen bepaald gedrag van een kind aanloopt. Een co-teacher kan dan meekijken naar wat er in de klas gebeurt, lessen helpen voorbereiden en samen geven, en kijken hoe een kind anders begeleid kan worden. Leerkrachten kunnen daardoor weer andere inzichten of verwachtingen krijgen, waardoor het gedrag van het kind kan veranderen in minder extreem gedrag.'

De themamiddag, die werd gehouden in een vergaderzaal van restaurant Kavel II in Middenbeemster, leidde tot mooie gesprekken en enthousiaste IB'ers. Het uitwisselen van ervaringen en vernieuwende inzichten kan meer inclusie in het onderwijs bevorderen. Jin Raghoobar: 'De mogelijkheden voor meer ondersteuning in het regulier onderwijs vanuit de sbo- en de so-scholen helpt bij het zicht op wat er binnen de eigen organisatie anders kan. We hebben die middag een mooie eerste stap gezet naar inclusiever onderwijs!'

Portret Jaap Schilder

Jaap Schilder, Adviseur Passend Onderwijs (APO)

Jaap Schilder (59) is een bevoegde Adviseur Passend Onderwijs (APO), dyslexie-expert en heeft een grote passie voor voetbal. Jaap is getrouwd, heeft twee kinderen, is opa Bappie van een kleindochter en woont in Volendam.

'Kinderen die vastlopen met lezen verdienen vanaf de zijlijn een pleitbezorger. Ik kom op voor hun belangen en probeer alle verwachtingen goed te managen, uiteraard in samenspraak met ouders en leerkrachten. Als APO probeer ik kinderen met ernstige dyslexie bewust te maken van het feit dat lezen bij hen anders werkt. Tegelijkertijd benadruk ik dat we de leesvaardigheid stapsgewijs kunnen bevorderen met behulp van ondersteunende middelen. Ik gun het kinderen om zich te verliezen in een boek, op reis te gaan in teksten. Ik hou zelf ontzettend van lezen, met name Nederlandse literatuur.'

Eigen aanvliegroute

'Voordat ik vier jaar geleden als APO begon bij het Samenwerkingsverband, was ik vanuit het speciaal basisonderwijs (sbo) actief als ambulante begeleider. Ik werk graag op verschillende locaties en de rol van APO sluit daar goed op aan. Het Samenwerkingsverband bedient 12.500 leerlingen. Jaarlijks zijn er tussen de tachtig en honderd aanvragen vanuit dit onderwijsveld voor ondersteuning van kinderen met ernstige leesproblemen. Soms ligt daar veel meer aan ten grondslag. Soms is lezen het voorliggende probleem. Maar het zijn altijd kinderen die wat extra's nodig hebben en door hun belemmeringen niet genoeg hun andere capaciteiten kunnen benutten.'

'Na de Pabo eind jaren tachtig van de vorige eeuw heb ik een paar jaar voor de klas gestaan. Daarna werd ik remedial teacher (RT) en heb ik een universitaire studie orthopedagogiek voltooid. Ik ben iemand die vooral geïnteresseerd is in de diepere en complexere ondersteuningsvragen van kinderen.'

Portret Jaap Schilder

Ik wil een kind helpen met een eigen vliegroute. Bij het sbo waar ik werkte, werd ik op mijn wenken bediend. Ik ben bij dyslexie als expertise uitgekomen omdat de doelgroep van kinderen met leesproblemen daar is oververtegenwoordigd. Daarbij speelt mijn liefde voor taal mee. Taalvaardigheid levert zo ontzettend veel op: (na)denken doe je in taal. Dat gun ik alle kinderen.'

Trainbare vaardigheid

'Rond de eeuwwisseling ging ik als RT op zoek naar ondersteunende methodieken voor kinderen met leesproblemen. Die waren er niet. Maar ik zag in de praktijk dat er te veel kinderen functioneel ongeletterd het sbo verlieten waardoor ze niet goed in staat waren om zich in het dagelijks leven te kunnen redden. Denk aan het lezen van kranten of het volgen van ondertiteling die een bepaalde leessnelheid vraagt. 'Lezen is een trainbare vaardigheid. Als je volhoudt, kun je kinderen een hoger lees- en spellingsniveau aanleren en kunnen ze hoger uitstromen.'

'In het sbo heb ik geijverd voor dagelijkse leesinstructie. Vooraf hebben we een normmeting gedaan: hoe verhouden de resultaten zich bij uitstroom naar het voortgezet onderwijs vergeleken met reguliere basisscholen? Na een aantal jaren konden we al prachtige resultaten zien. Ik was een pionier. Later voerde het ministerie van Onderwijs de dyslexieregeling in. De prevalentiecijfers voor dyslexie bij het Samenwerkingsverband zijn nog steeds veel lager dan de nationale norm.'

Poortwachter dyslexie

Jaap Schilder is officieel poortwachter dyslexie, een functie die door de gemeente Purmerend is ondergebracht bij het SWV Waterland.

Jaap is in deze functie verantwoordelijk voor het bewaken van de toegang tot de vergoede dyslexiezorg, maar ook om mee te denken in het voortraject van leerlingen die mogelijk in de toekomst in aanmerking komen voor de vergoedingsregeling. Met deze aanpak worden onterechte aanvragen tijdig opgespoord. Dit organisatie-model heeft ertoe geleid dat het aantal Ernstige Dyslexie (ED)-aanvragen binnen het SWV Waterland beneden de landelijke norm blijft.

De poortwachter rapporteert om de twee jaar aan de gemeente, besturen en directies.

Portret Jaap Schilder

Voetbal

'Naast het onderwijs speelde voetbal altijd een belangrijke rol in mijn leven. In mijn jonge jaren was ik semiprofessioneel doelman bij FC Volendam. Het betaald voetbal bij deze voetbalclub stond nog in de kinderschoenen: ik deed het naast school en toen ik ging werken, kon ik het goed combineren met mijn baan in het onderwijs. Tegenwoordig leid ik 's avonds of in het weekend voetbaltrainers op voor de KNVB en ben ik hoofd opleidingen bij RKAV Volendam.'

'Er is zeker een link tussen voetbal en het onderwijs. Het zijn verschillende rollen die in de basis dezelfde competenties, toewijding en inzet vereisen. Als doelman vertelde ik mijn teamgenoten: 'Ik ben een uitstekende keeper, alleen wordt het voor mij lastig als tegenspelers op doel gaan schieten.

Als jij goed naar mijn aanwijzingen luistert en op me vertrouwt, dan voorkomen we samen tegendoelpunten.' Zo kom ik via voetbal toch weer bij taal uit: de taal inzetten om samen doelen te bereiken, om goed te kunnen luisteren en om complexe situaties op te kunnen lossen.'

"Taal heb je nodig om doelen te bereiken!"

